

VISOK JUBILEJ DR. TEODORJA TOMINŠKA

DEVET PLANINSKIH DESETLETIJ

PAVLE ŠEGULA

Oktobra je praznoval devetdeseti rojstni dan **dr. Teodor Tomlinšek**. Kljub visokim letom se še dobro spominja dogodkov iz svojega delovnega življenja, ne nazadnje tudi osmih desetletij hoje po gorah.

Slavljenec izhaja iz družine **dr. Josipa Tominška**, znamenitega urednika Planinskega vestnika. Starša sta svojo mladež navajala k študiju in delu, nič manj tudi k športni dejavnosti - drsanju, smučanju, telovadbi in hoji v gore.

O dr. Teodorju Tominšku smo v našem glasilu brali ob njegovi 70- in 80-letnici (PV 1973/3, PV 1982/12); njegov visok letošnji jubilej je nova priložnost, da se spet malce pomudimo ob njegovem delu v planinski organizaciji in da hkrati obudimo spomin na katero od njegovih doživetij v gorah.

PREDSEDNIK ČASTNEGA RAZSODIŠČA

Rodil se je 16. oktobra 1902. Po diplomi na pravni fakulteti je opravljal poklic sodnika, pri čemer se je vse svoje življenje dosledno boril za neodvisnost sodstva.

Član planinske organizacije je postal še kot študent, naročnik in občasni dopisnik PV pa je bil in ostal od takrat do današnjega dne.

Zvest družinski tradiciji je že leta 1934 postal planinski aktivist, in sicer v odboru PD Slovenska Bistrica, kjer je zvesto skrbel za planinski dom pri Treh kraljih; do tega se je najraje podajal po poti, ki so jo njegovi sodelavci hudomušno imenovali »Pohorska Tominškova pot«.

V povojnem času se je v šestdesetih in sedemdesetih letih izkazal kot predsednik častnega razsodišča PZS.

Do veljave so prišle njegove gorniške in poklicne izkušnje, pa občutek za nedotakljivost osebnosti prizadetih. Brigal se je, da problemi, ki jih je reševal s svojim razsodiščem, ne bi po nepotrebnem burili duhov, porajali nove škode, neutemeljenih govoric ali celo krivic.

Tiste čase je bilo precej obravnav v zvezi z nesrečami pod Breithornom, na Škrlatici, na Broad Peaku in drugih razprav, še več pa tudi poprejšnjih, dodatnih razjasnjevanj, ki so pomagala do pravičnih in treznih razsodb, na katere praviloma ni bilo pritožb. Kot predsednik z izkušnjami iz sodne prakse je dr. Tominšek skrbno in dosledno upošteval suverenost sodišča, zato se razsodišče ni lotevalo primerov, s katerimi bi se ukvarjala sodnija.

Med slavljenčeva velika dela prav gotovo sodi

priprava Častnega kodeksa slovenskih planincev.

MONOGRAFIJA O TREH TOMINŠKIH

Kot dober poznavalec zgodovine in tradicij SPD, nepisanih pravil obnašanja v gorah in odnosov med ljudmi si je prizadeval, da slovenski planinci tudi v današnjih časih »ohranimo znane planinske vrline, navade in običaje, jih razvijamo in prilagodimo novim razmeram, jih ustrezno oblikujemo in zapišemo in s tem tudi formalno utrdimo ter postavimo kot moralno obveznost vsakega slovenskega planinca«.

Kodeks je prava zakladnica dobrih nasvetov, spremljevalec in vir koristnih pobud slehernemu planincu, hkrati pa nepogrešljivo obvezno čtivo vodij in udeležencev najrazličnejših tečajev in drugih planinskih vzgojnih akcij.

Izredno povečanje števila članov in kakovostni razvoj planinskih dejavnosti terja vedno večje znanje planincev, pa tudi jasno opredelitev njihove »pravne, disciplinske in moralne odgovornosti«. To zahtevno, vendar hvaležno naloge je v številnih člankih in drugih prispevkih, zlasti pa v vodniških priručnikih spet optimalno strokovno obdelal prav dr. Tominšek, tudi v poglavjih »Moralna in pravna odgovornost planinskega vodnika« (Planinski vodnik, priručnik za planinsko vzgojo, 1983) in »Odgovornost mladinskih vodnikov« (Teze za tečaj za mladinske vodnike, 2. izdaja, 1987).

Leta 1981 je izšla njegova monografija »Trije Tominški planinci«, s katero je zaokrožil in

obudil pričevanja o stricu Franu, očetu Josipu in bratrancu **Stanetu Tominšku** - znanih imenih in osebnostih naše planinske preteklosti. Knjižica, za katero je konec sedemdesetih let dal pobudo krog vodilnih slovenskih planinskih delavcev, naj bi »obudila zgodovinski spomin in bila posmrtno posebno priznanje za njihovo zaslužno delo«, v širšem smislu pa »oživila nekatera svetla izročila, ki naj - prilagojena današnjim časom - koristijo tudi za sedanjost in bodočo rabo«.

Spričo vsega navedenega je razumljivo, da si je z dolgoletnim in ustvarjalnim delom tudi sam zaslužil pozornost in hvaležnost planinske organizacije, ki ga je nagradila s srebrnim in zlatim častnim znakom ter s plaketo PZS.

PRVA POT V GORE

O svoji hoji v gore je Dore mnenja, da »kakšnih posebnih tur ni napravil« in pristavlja, da ni plezalec, četudi je večkrat z užitkom napravil kako nemarkirano »plezalno deviacijo«. Pa vendar, ko že slavimo tako visoko obletnico rojstva planinskega tovariša, čigar prvi zahtevni koraki v gorski svet segajo v davna dvajseta leta iztekajočega se stoletja, se za hip, dva pomudimo ob le-teh.

Pričelo se je v glavnem po prihodu v Maribor, kjer je kot srednješolec z brati in sestrami zahajal na vrhove bližnjega Pohorja in Kozjaka. Neštetokrat so odhajali k Arehu in Bolfenku, na Veliko Kopo in do Lovrenca, pa k Urbanu, Sv. Križu in drugam. Z njih se je oziral proti daljnim, visokim skalnatim in sneženim temenom, ki jih je dobro poznal iz planinskih spisov o osvajanju domačih in tujih gora.

Tisti časi so mu še živo v spominu; spoznaval je junaška dejanja naših, sedaj že kar pozabljenih in nič več cenjenih prednikov in se spraševal, kdaj pot končno tudi njega povede v skale.

To se je zgodilo leta 1920; ko je bil v osmem razredu gimnazije, se je z očetovim soglasjem podal na izlet v Kamniške in Savinjske Alpe; spremljal ga je mlajši bratec Viktor. Z mamino popotnico - polento in špehom, opremljena z nahrbtnikom in pelerinama, s starimi čevlji na nogah in z očetovo planinsko palico sta se z vlakom zapeljala do Rečice in odpešala do Mozirja, kjer sta se ustavila in prenočila pri **dr. Goričarju**.

Naslednjega dne ju je čakala dolga pot. Ustavila sta se le tu in tam, da potolažita prazna želodca in zajameta sapo: v Ljubnem, Lučah in pri Rogovilcu - takratnem »Gabelwirtu«.

Srečno sta premagala prehode nad Robanovim kotom ter se ustavila pri pastirjih. Prilegla sta se jima njihov črn kruh in kislo mleko, pokazali pa so jima tudi krajšo pot do bližnje Korošice, ki sta ji zvesto sledila, dokler se pod večer ni nanaglomla sternilo in malce podeževalo. V

neznanem svetu, v višini nekako 2000 metrov, se je Dore odločil za bivak. Bratcu je v rušju pripravil ležišče, na katerem je hitro zaspal v družbi psička, ki se jima je, nepoklican, pridružil v Ljubnem in se ga nikakor nista mogla otrestiti. Tudi sam je malce zakinkal, se kasneje v luninem svitu predramil in spet dremal do zgodnjega jutra, ko jih je zbudilo petelinje kikirikanje, znak, da nista daleč od ljudi. Res sta se že po slabih desetih minutah hoda znašla v kočici na Korošici, pri oskrbnici, ki je vila roki, češ, »le od kod sta se vzela ob tej rani uri«.

PUSTOLOVSKA POT DOMOV

Po kratkem oddihu sta odrinila naprej in brez težav dosegla svoj prvi skalni cilj - Ojstrico. Bilo je lepo, vendar ju je čakala in priganjala še dolga, dotlej neznana pot; namenila sta se namreč, da se še istega dne prebijeta do Kokrskega sedla.

Tako je šlo gor in dol, minile so Škarje, pa Planjava, kočna na Kamniškem sedlu, sestop pod Brano in, brez postanka na Okrešlju, spet vzpon - v Turški žleb. Tam sta naletela na sneg, oblaki so obetali dež in ker se je tudi dan že krepko nagnil v popoldne, sta se raje obrnila in se vrnila na Okrešelj.

Doretov spomin še hrani vtise o tistem popoldnevu v koči. Zalagala sta se s hrano iz nahrbtnika; petična gospoda, ki je obedovala pri sosednji mizi, je bratcu celo ponudila priboljšek; menda ji je ugajal zaradi mladosti in svoje »bubi frizure«, zavoljo katere ga je že župnik v Lučah imel za »gospodično«. Njun kužek pa se je oglašal iz Turškega žleba; imel je težave s snegom in šele proti jutru je pricapljal do kočice, kjer bi ga oskrbnica srčno rada obdržala za družbo in čuvaja, pa ji to nikakor ni uspelo.

Misel na Kokrsko sedlo sta potem opustila in se odločila za povratek. Sledila je dolga hoja v dolino, do Solčave, mimo Luč do Ljubnega, kjer ju je kuža natihome in brez slovesa zapustil in izginil v neznano, kakor se jima je pridružil.

Ob Savinji sta naletela na splavarja, ki sta se odpravljala proti Celju. Moža sta fantiča gostoljubno vkrcala na svoj »flos« in ju poučila, kako naj se zadržita med potovanjem, še posebej na jezovih in brzicah. Zanimivega potovanja pa je bilo kmalu konec in tako sta v Celju še ujela vlak in se zvečer spet znašla pod domačo streho v Mariboru.

Odtlej je bil v gorah vsako leto ter je neštetokrat prekrizal Kamniške in Savinjske pa tudi Julijske Alpe. Karavanke ga nekako niso vlekile; omenja samo hojo z Golice do Stola, pa Pece in Obirja, ki ju je nekoč kasneje na poti od Pohorja do Grintovca spoznal na dolgem pohodu kot vodnik **dr. Rosine**. Te poti se še najraje spominja zaradi svojega varovanja, katerega so dotlej pogosto mučile bolečine v želodcu, na

tej turi pa se ga je po krepko odmerjenih naporih končno lotil zdrav apetit, tegobe pa so za vselej prešle.

VOJNO DRUGOVANJE Z AVČINOM

Na Triglavu je bil prvič v prvem letu študija na univerzi v Ljubljani z bratrancem Gojmirjem in sestrično Vlasto. To je bilo »klasično« romanje od Mojstrane do Bohinjske Bistrice. Nenavaden je bil le začetek, ko jim je na glavni postaji v Ljubljani pred nosom odpeljal vlak. Niso se vdali v usodo, tekli so za njim do Šiške in ga še pravočasno prestregli. - Rad se spominja še vzpona na Jalovec malo pred drugo svetovno vojno. Južna stran gore je bila tedaj italijanska, zato so s kolegoma **Senkovičem** in **Rosino** opravili vzpon iz Tamarja po gladkem ozebniku, kamor je od časa do časa priletel kakšen kamen. Hodili so v okovankah in si pomagali s cepini.

Nad sedlom vrh ozebnika na srečo ni bilo italijanskih straž. Vzpon so potem hoteli skrajšati z bližnjico v brezpotju, vendar so se zaradi krušljivih skal ob prvem opominu premislili in se nato vse do vrha dosledno držali steze. Sestop po ozebniku jim je dal dosti opravka; ker niso imeli derez, je bil nevaren in težak; Dore je določil taktiko in je sestopal prvi, da bi lahko usmerjal popotna tovariša. Uspelo jim je z obilico potrpljenja, pa tudi sreča jim je bila naklonjena.

Med vojno je hoja po gorah počivala. Turizem so v partizanih nadomestili pohodi, premiki in sovražnikove hajke; edina izjema je bil vzpon iz Črmošnjic na Gače, ki sta ga kot partizana

opravila s **Francetom Avčinom**, tedaj še mladim inženirjem elektrotehnike. Vrh Gač sta nalletela na spominski kamen in si ogledala zapis o naselitvi Kočevarjev.

Goram je ostal zvest tudi po vojni in je na njih doživel marsikaj zanimivega, tako tudi strašno nevihto s strelami na Planjavi, ki so mu na srečo prizanesle. Še pred desetimi leti sva bila skupaj na Storžiču in Kredarici, kjer sem lahko občudoval njegovo elegantno, zanesljivo in izpijeno hojo na navadnih in zavarovanih poteh, pa tudi v travnatem brezpotju. Odkar živi v Ljubljani, je redno zahajal v Polhograjsko hribovje, zlasti na Polhograjsko in Šmamogorsko Grmado; še nedavno se je ob vsakem vremenu vsak dan odpravil skozi Tivoli proti Šišenskemu hribu.

Okupacijo je dočakal v Ljubljani v devetintridesetem letu starosti. Delal je v terenskih organizacijah, Narodni zaščiti in bil predsednik matičnega odbora OF v pravosodnih ustanovah mesta Ljubljane. Devet mesecev je preživel v okupatorjevih zaporih, nato pa odšel k partizanom, kjer so mu koristile tudi planinske izkušnje in je prišlo do veljave njegovo poklicno znanje, ki ga je posvetil organizaciji partizanskega sodstva. Vojna pot gaje leta 1944 vodila v Beograd, kjer je na zvezni ravni organiziral civilno sodstvo ter bil kot pravnik tri mesece tudi član jugoslovanske vojne misije v Albaniji. Je nosilec partizanske spomenice.

Dore je leta, ki mu jih je poklonila narava, več kot koristno izrabil v našo skupno korist, za kar mu gre iskrena hvala. Ob visoki obletnici rojstva mu želimo kar največ zdravja, dobre volje in sreče.

OSEM DESETLETIJ PLEZALCA, SKORAJ ŠEST DESETLETIJ SMERI

SPOMINI NA »ŠESTICO« V TRAVNIKU

Paul Aschenbrenner, ki je s prijateljem **Hermanom Tiefenbrunnerjem** 25. in 26. junija 1934 prvi preplezal slovitno direktno smer v severni steni Travnika, bo prihodnje leto star osemdeset let. Plezalca sta svoj podvig predstavila z zanimivim opisom, ki je izšel v reviji »Bergsteiger« in ga v prostem prevodu predstavljamo bralcem Planinskega vestnika. (Op. ur.)

Skupina petih podjetnih gornikov je tistega dneva junija opravila kar nekaj vzponov v naših Julijskih Alpah in se končno podala še v zatrep Planice. Iz koče v Tamarju jih je pot vodila na Sleme.

Aschenbrenner piše, kako se mu je ob pogledu na bližnjo, skoraj 900 metrov visoko severno

steno Travnika utrnila misel, da bi jo preplezal v direktni smeri.

»Oči so otipavale skalovje in iskale možnosti prehoda. Kazalo je, da bosta ključni mesti dva mogočna previsa. Bil sem vse bolj navdušen in uspelo mi je, da sem za sodelovanje v tej pustolovščini pridobil tudi Hermana Tiefenbrunnerja, ki je padel v 2. svetovni vojni. Poskusila bova, čeprav med tem dopustom nisva nameravala opraviti kakih težjih vzponov in s seboj nisva vzela kake posebne opreme.

Sedemnajsti junij 1934. Do vznožja stene hodi va uro in pol; sledi iskanje možnosti za direkten vzpon, še preden pa ta dan mine plezarija, me čaka pretresljivo, nepozabno doživetje.

Na začetku zapira začrtano smer orjaški previs. Po nekaj poskusih ugotoviva, da bova problem lahko rešila s plezanjem po počeh manjše